

Metodologie 2 (SP4MP_MTO2)

Vypracovala: Petra Žejšková (učo 363422)

Výzkumný návrh

Téma: Směrovost v projevech dětí

Výzkumný problém: Nejčastější preferování směru při manuálních činnostech u dětí předškolního věku.

Výzkumná otázka: Jaký směr preferují pozorované děti předškolního věku nejčastěji při manuálních činnostech s drobnými předměty?

Směrovost

Při zjišťování směrovosti dítěte je třeba respektovat individuální vlastnosti dítěte. Směrovost se promítá do nácviku počátečního čtení a psaní, proto je důležité správné vedení dětí, abychom předcházeli případným obtížím v počátečním čtení a psaní u školních začátečníků.

Cíl

Cílem mého výzkumu je shromáždit poznatky o problému směrovosti, sledovat děti při manuálních činnostech a spontánní preference ruky při uchopování a manipulaci s předměty.

Výzkumná otázka: Jaký směr preferují pozorované děti předškolního věku nejčastěji při manuálních činnostech s drobnými předměty?

Vedlejší výzkumné otázky:

Je směrovost již v předškolním věku vyhraněna?

Je směrovost ovlivněna praváctvím/leváctvím jedince?

Volba kvantitativního výzkumu

Pro svůj výzkumný návrh jsem zvolila typ kvantitativního výzkumu – testování hypotéz. Problém je předložen v hypotézách.

Ke sběru údajů využiji metody dotazníku a pozorování při zkoušce směrovosti. Budu se snažit ze získaných údajů vyhodnotit nejčastěji preferované směry při činnostech u předškolních dětí.

Teoretická hypotéza:

U pozorovaných dětí předškolního věku se při manuálních činnostech s drobnými předměty objevuje směrovost zleva doprava častěji než ostatní typy směrovosti.

Praktická hypotéza:

1. Děti v mateřské škole mají k dispozici dostatek manipulačních různorodých a podnětných předmětů.
2. Děti v mateřské škole při činnostech s předměty více využívají pravou ruku.
3. Děti při manipulačních činnostech s předměty využívají častěji směr zleva doprava než ostatní typy směrovosti.

Koncept: Mateřská škola

Konceptualizace:

Mateřská škola je zařízení pro děti předškolního věku. Jsou zde vzdělávány zpravidla děti od 3 do 6 let.

Operacionalizace:

- Jaký je název a umístění mateřské školy?
- Kolik dětí navštěvuje jednu třídu mateřské školy?
- Jaké je vybavení tříd mateřské školy?
- Má mateřská škola nějaké speciální úpravy?

Koncept: Lateralita

Konceptualizace:

Lateralitou se rozumí přednostní užívání jednoho z párových orgánů – asymetrii párových orgánů (ruky, nohy) nebo smyslových (oka, ucha). Je více druhů laterality, funkční lateralita se projevuje přednostním užíváním jednoho z párových orgánů, který pracuje rychleji a kvalitněji a je stanovena tzv. kvocientem pravostrannosti.

Operacionalizace:

- Kolik dětí ve třídě upřednostňuje pravou ruku a kolik dětí upřednostňuje levou ruku?
- Jsou rodiče dětí, které upřednostňují levou ruku, také „leváci“?
- Upřednostňují používání levé ruky více chlapci nebo děvčata?

Koncept: Směrovost

Konceptualizace:

Směrovost je pohyb, postup v určitém směru při provádění činnosti. Při práci s dítětem sledujeme, kterým směrem dítě spontánně postupuje při činnosti. Směrovost může být sledována při řadě činností, např.: umístění prvků na magnetickou tabuli, stavba hradby z kostek, popis obrázku, řazení prvků na stole, apod.

Operacionalizace:

- Je směrovost závislá na lateralitě?
- Používají děti při činnostech jeden typ směrovosti, nebo více typů směrovosti?

Technika sběru dat: Dotazník a pozorování

Výzkumná populace: Souhlasící rodiče a jejich děti z vybraných mateřských škol na Vysočině.

Vzorek:

- Dotazník – pro rodiče dětí, které se budou účastnit pozorování.
- Pozorování – děti předškolního věku z vybraných mateřských škol, jejichž rodiče budou s pozorováním a následným zpracováním informací souhlasit.

- osloveno bude sto rodičů, zda souhlasí - či nesouhlasí, se sběrem informací pomocí dotazníku a následným pozorováním při zkoušce směřovosti u jejich dítěte. Dále se bude pracovat již jen se souhlasícím počtem rodičů a jejich dětmi.

Pro svůj výzkum jsem zvolila dotazník a pozorování. Při provádění tohoto výzkumu je třeba respektovat rozhodnutí rodičů, pokud se nebudou chtít do výzkumu zapojit. Pro rodiče může být tematika výzkumu trochu neznámá, mohou se však informovat (v průvodním dopise bude napsán mail, kam mohou případné dotazy směřovat). V případě zájmu jim budou získané poznatky sděleny.

Pozorování bude probíhat při zkoušce směřovosti, která bude sestavena ze dvou úkolů. Při zkoušce examinátor dítěti řekne např.: „Dej hříbečky do mřížky“, „Vezmi kolečko a polož na podložku“ ... Poté bude dítě sledovat, kterou rukou předměty bude dítě uchopovat, zda bude ruce v průběhu měnit apod. Průběh a výsledek examinátor zaznamená do záznamového archu.

Dotazník - ukázka možných otázek:

1. Jak dlouho Vaše dítě navštěvuje mateřskou školu?

- a) méně než jeden rok
- b) druhým rokem
- c) třetím rokem
- d) jiný údaj:

2. Navštěvuje Vaše dítě logopedickou poradnu?

- a) ano
- b) ne

3. Vaše dítě je šikovnější:

- a) na pravou ruku
- b) na levou ruku
- c) na obě ruce

4. Matka je šikovnější:

- a) na pravou ruku
- b) na levou
- c) na obě ruce

5. Otec je šikovnější:

- a) na pravou ruku
- b) na levou ruku
- c) na obě ruce

6. Vyskytly se ve Vaší rodině řečové vady?

- a) ano - jaké
- b) ne

7. Kdo v rodině upřednostňuje levou ruku:

- a) nikdo
- b) prosím, vypište.....

8. Hmotnost dítěte při narození:

- a) do 2,5 kg
b) od 2,5 kg do 3,5 kg
c) do 4 kg
d) nad 4kg

9. Kdy Vaše dítě začalo říkat první slova?

- a) do 1 roku
b) do 1,5 roku
c) do 2 let
d) jiný údaj:

10. Kdy začalo Vaše dítě chodit?

- a) do 1 roku
b) do 1,5 roku
c) do 2 let
d) jiný údaj:

MOŽNÉ PRAKTICKÉ NEBO ETICKÉ PROBLÉMY PŘI VÝZKUMU

Problém u výzkumu může nastat, když se rodiče nebudou chtít zúčastnit – nebudou souhlasit s pozorováním při zkoušce směřovosti u jejich dítěte a s vyplňováním dotazníku. Pro malý počet výzkumného vzorku bych musela přehodnotit způsob sběru dat.

U zkoušky směřovosti i u dotazníku bude zachována anonymita (to bude rodičům sděleno v průvodním dopise).

Pozorování bude probíhat v mateřské škole, kterou dítě navštěvuje. Prostředí bude dítěti známé, nemělo by být pro něj nijak stresující.

Seznam literatury

DRNKOVÁ-PAVLÍKOVÁ, Z.; SYLLABOVÁ, R. *Záhada leváctví a praváctví*. 2. dopl. vyd. Praha: Avicenum, 1991. ISBN 80-201-0113-6.

DVOŘÁK, J. *Logopedický slovník*. Žďár nad Sázavou: Logopedické centrum, 2001. ISBN 80-902536-2-8.

KLENKOVÁ, J. *Logopedie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1110-9.

KUTÁLKOVÁ, D. *Logopedická prevence. Průvodce vývojem dětské řeči*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-667-5.

LANGMEIER, J., LANGMEIER, M., VÁGNEROVÁ, D. *Vývojová psychologie s úvodem do vývojové neurofyzologie*. Praha: H&H, 2002. ISBN 80-7319-016-8.

LECHTA, V. a kol. *Terapia narušenej komunikačnej schopnosti*. Martin: Osveta, 2002. ISBN 80-8063-092-5.

MATĚJČEK, Z. *Dyslexie – specifické poruchy učení*. 3. uprav. a rozšíř. vyd. Jinočany: H&H, 1995. ISBN 80-85787-27-X.

MLČÁKOVÁ, R. Směřovost v projevech školních začátečníků. In VALENTA, M., RÁDLOVÁ, E. *IV. Mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami*.

2. část, 1. vydání, Univerzita Palackého v Olomouci, Sborník, Olomouc 2004, ISBN 80-244-0770-1.

SOVÁK, M. *Lateralita jako pedagogický problém*. Praha: SPN 1963.

SOVÁK, M. *Výchova leváků v rodině*. Státní pedagogické nakladatelství Praha: 1972.

SYNEK, F. Směřovost, lateralita, řeč a školní prospěch u dětí. In LIŠKA, J. a kol. *Logopedický zborník 1*. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, 1972, s. 195-218.

SYNEK, F. *Záhady levorukosti Asymetrie u člověka*. Praha: Horizont, 1991. ISBN 80-7012-054-1.

Tím, že jste neformulovala dobře hypotézy, jste si zkomplikovala úkol s konceptualizací a operacionalizací, celé je to tudíž trochu zmatené. Nedočkala jsem se také vysvětlení, proč a čím bude výzkum přínosný, proč je zajímavé to téma zkoumat. Formulace dotazníku i nástin pozorování jsou ok.